

מרכז המידע למודיעין ולטרור
ע"ש האלוף מאיר עמית
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

הסכם לשחרורו של גלעד שליט - תמונת מצב ראשונית¹

ממשלת ישראל במהלך ישיבתה המיוחדת שהתכנסה על מנת להצביע על ההסכם לשחרור גלעד שליט (צילום: לע"מ צלם: אבי אוחיון, 11 באוקטובר 2011)

כללי

1. ב-11 באוקטובר 2011 התכנסה ממשלת ישראל לישיבה מיוחדת בה אושר ברוב קולות גדול הסכם לשחרורו של גלעד שליט (26 הצביעו בעד ו-3 נגד). ההסכם זכה לתמיכה של ראשי מערכות הביטחון בישראל: שר הביטחון, הרמטכ"ל, ראש השב"כ וראש המוסד. בפתח ישיבת הממשלה הודיע ראש הממשלה כי הושג הסכם "שיחזיר את גלעד שליט הביתה חי ושלם". על פי ההודעה המו"מ, שהתנהל בעבר באמצעות המתווך הגרמני, חודש

¹ השלמה לסיכום השבועי מה-11 באוקטובר 2011, נכון ל-12 באוקטובר 10:00.

בשבועות האחרונים בקהיר, **בתיווכה של ממשלת מצרים**. בסיומו נחתם הסכם בראשי תיבות ביום חמישי ה-6 באוקטובר וב-11 באוקטובר ההסכם "סוכם סופית"².

2. החלטת ממשלת ישראל לאשר את העסקה מהווה, לדברי ראש הממשלה, **איזון נכון בין מכלול שיקולים**, ובתוכם הרצון להחזיר לביתו חייל חטוף או אזרח חטוף, לבין הצורך לשמור על ביטחונם של אזרחי ישראל³. החלטת הממשלה לאישור ההסכם התבססה גם על ההכרה כי התהפוכות הדרמטיות במזה"ת פתחו חלון הזדמנויות קצר שבמהלכו, לראשונה, הסכים החמאס להתגמש ולהסכים למתווה של הסכם טוב יותר מכל מתווה שהוצע בעבר. החשש היה שאם לא ינוצל חלון הזדמנויות זה עלול לגבור הסיכון לשלומם ולעתידו של גלעד שליט.

3. עיתון "הארץ" דיווח כי דוד מידן, השליח המיוחד של ראש הממשלה למו"מ, מסר שישראל קיבלה ערבות מחמאס שגלעד שליט **יועבר בריא ושלם וכי מצבו הבריאותי טוב** (הארץ, 12 באוקטובר 2011).

תמונת מצב ראשונית אודות פרטי העסקה

4. להלן תמונת מצב ראשונית שבידינו אודות פרטי ההסכם, המבוססת על מקורות ישראלים מוסמכים, ביטחוניים ומדיניים. עיקריה:

א. עבור גלעד שליט ישוחררו בסה"כ **1027 מחבלים אסורים**, מהם 27 נשים מחבלות.

ב. **האסירים ישוחררו בשני שלבים**: בשלב הראשון ישוחררו 450 מחבלים ו-27 נשים מחבלות. 550 מחבלים נוספים, שאת זהותם תקבע ישראל, ישוחררו **בשלב השני**.

ג. **להלן פרטים על 450 המחבלים, שישוחררו בשלב הראשון**:

(1) **110 מחבלים ישוחררו ליהודה ושומרון ומזרח ירושלים**. מחציתם יהיו נתונים להגבלות ביטחוניות. בין המשוחררים הללו נכללים **57 אנשי חמאס** והשאר הינם אנשי פתח וארגונים אחרים. מספר המשוחררים ליהודה ושומרון צומצם בשלביו הסופיים של המו"מ מ-200 ל-110.

(2) **203 מחבלים, תושבי יהודה ושומרון, יגורשו לרצועת עזה או לחו"ל**.

(3) **131 מחבלים ישובו לרצועת עזה**.

(4) **6 ערבים ישראלים ישובו לבתיהם**. רובם המכריע הינם כאלה שריצו תקופות מאסר ארוכות או מבוגרים בגילם.

² דברי בנימין נתניהו בפתח ישיבת ממשלה מיוחדת.

³ שם.

ד. 27 המחבלות האסירות תורשינה לשוב לבתיהם. 2 מהן תגורשנה, אחת לרצועת עזה ואחת לחו"ל. להלן פרטים על שתי המחבלות המגורשות:

(1) **אמנה מונא** - המחבלת שהייתה אחראית לפיתוי, חטיפה ורצח של הנער אופיר רחום בן ה-16 מאשקלון, שאותו הכירה בהתכתבות באינטרנט בינואר 2001.

(2) **אחלאם תמימי** - הסיעה את המחבל שביצע את פיגוע ההתאבדות במסעדת "סבארו" שבירושלים, פיגוע טרור שגבה את חייהם של 15 אנשים.

ה. **בין המשוחררים** (בשלב הראשון) **נכללים 279 אסירים, שנידונו למאסרי עולם.**

ו. ברשימת המשוחררים **לא נכללים כמה מנהיגים ופעילים מבצעיים בכירים, רובם אנשי חמאס, שניים מהם אנשי פתח והחזית העממית.** להלן פרטים עליהם:

(1) **מרואן ברע'ותי** - שימש בעבר כראש ה"תנזים" של **פתח** ביהודה ושומרון. היה אחראי לפיגועים רבים ובהם הפיגוע במסעדת "סי פוד מרקט" בתל אביב; הפיצוץ באולם "ארמון דוד" בחדרה והפיגוע במדרחוב בן יהודה בירושלים; נידון לחמישה מאסרי עולם מצטברים ול-40 שנות מאסר נוספות, אחרי שהורשע בחמישה מעשי רצח ובניסיון רצח.

(2) **עבדאללה ברע'ותי** - שימש כ"מהנדס" הבכיר של **החמאס**, שיצר מטעני חבלה עבור פיגועי טרור רצחניים. הורשע במעורבות בפיגועי תופת רבים, בין השאר הפיגוע בקפה "מומנט" ובמסעדת "סבארו" שבירושלים. הוא היה גם מעורב בפיגוע באוטובוס קו 4 בתל אביב ובמועדון "שפילד קלאב" בראשון לציון. כתוצאה מפעולות הטרור בהן היה מעורב נהרגו 66 אנשים. הוא נידון לעונש של 67 מאסרי עולם מצטברים.

(3) **אברהים חאמד** - שימש מפקד הזרוע הצבאית של **חמאס** ביהודה ושומרון. אחראי, בין השאר, באחריות לפיגועים בכיכר ציון ובבתי הקפה "מומנט" ו"הלל" בירושלים. כמו כן הוא היה מעורב בפיגוע בטרמפיאדה בצריפין ובפיגוע במועדון בראשון לציון.

(4) **עבאס סיד** שימש בעבר מפקד **חמאס** בטול כרם. אחראי על שיגור המחבל המתאבד, שפוצץ עצמו בליל הסדר של 2002 במלון "פארק" בנתניה, בפיגוע זה נהרגו 30 ישראלים ובעקבותיו יצאה ישראל למבצע "חומת מגן". עבאס סיד נדון ל-35 מאסרי עולם מצטברים.

(5) **אחמד סעדאת** - שימש כראש "**החזית העממית**" בגדה. אחראי לרצח השר רחבעם זאבי. נדון ל-30 שנות מאסר.

(6) **גי'מאל אבו אלהג'א** - בכיר הזרוע הצבאית של **חמאס** בג'נין. אחראי לפיגוע התאבדות בצפת בשנת 2002, שבו נהרגו תשעה אזרחים ישראלים. נידון לתשעה מאסרי עולם מצטברים.

7) **חסן סלאמה** - מראשי הזרוע הצבאית של חמאס בגדה המערבית. תכנן את גל הפיגועים שהיה בישראל לאחר חיסול ה"מהנדס" יחיא עיאש. בין הפיגועים שתכנן היו שני פיגועי ההתאבדות באוטובוס בקו 18 בירושלים ופיגוע בטרמפיאדה בצומת אשקלון. בפיגועים אלו נהרגו 46 בני אדם ונפצעו עשרות נוספים. נידון ל-38 מאסרי עולם מצטברים.

5. על חלק המחבלים המשוחררים הוטלו **מגבלות ביטחוניות**, הכוללות מניעת יציאה לחו"ל ומניעת כניסה לשטח ישראל. על מחבלים תושבי מזרח ירושלים נאסר להיכנס ליהודה ושומרון והוטל עליהם להתייצב מדי שבוע בתחנת משטרה. המחבלים המשוחררים **אמורים לחתום על התחייבות להימנע מפעילות נגד מדינת ישראל**, ומי שיחרוג מכך ישראל תפעל נגדו.

השתלשלות המו"מ עד להשגת ההסכם

6. בתדריך לכתבים שהעבירו ראש שירות הביטחון הכללי, יורם כהן, והשליח המיוחד של ראש הממשלה למו"מ דוד מידן נמסרו הפרטים הבאים (כמצוטט ע"י אתרי וואלה והארץ, 11 באוקטובר):

א. **בחודשים האחרונים התקיימו בחשאיות שישה סבבי מו"מ**. בשבוע שעבר, ב-5 באוקטובר, התקיים במצרים **הסבב הסופי בו נחתם המתווה לסגירת ההסכם**, ללא שמות האסירים. לפני שלושה ימים החל סבב נוסף, שהסתיים בבוקר ה-11 באוקטובר, לאחר 24 שעות רצופות של דיון.

ב. פריצת הדרך התאפשרה **לאחר שביוני 2011 חלו שינויים בעמדת החמאס**. השינוי הראשון היה הסכמה שבכירים מיהודה ושומרון לא ישוחררו. השינוי השני היה צמצום מספר המשוחררים לבתיהם ביהודה ושומרון למספר שישראל מסוגלת "לעכל" מהבחינה הביטחונית.

ג. **החתימה על העסקה נעשתה מול מצרים**. דוד מידן, שליח ראש הממשלה, חלק שבחים למתווך המצרי: "המתווך המצרי הצליח לכופף אותנו וגם את חמאס. המצרים ראויים לציון גבוה על ביצוע העסקה". מידן שיבח גם את עבודתו של המתווך הגרמני גרהד קונארד, למרות שחמאס לא נענה להצעתו.

ד. **מצידה של ישראל חתם על העסקה דוד מידן, שליח ראש הממשלה, ומצד חמאס ניזאר עוואד (הערה- הכוונה כנראה לניזאר עוצ'אללה, חבר הלשכה המדינית של חמאס)**. במשלחת של חמאס נכח גם **אחמד ג'עברי** ראש זרוע הצבאית של חמאס ברצועה, אך הוא לא חתם על העסקה (**הערה- על פי אלחיאט, 12 באוקטובר, עמד אחמד אלג'עברי בראש המשלחת של חמאס**).

ה. ראש השב"כ ציין כי **יכולתו, כראש השירות, להמליץ על העסקה נבעה מכך שבסך הכל מגיעים 110 אסירים משוחררים ליהודה ושומרון, כ-55 מהם פעילי**

חמאס, וכל השאר עוזבים את השטח. "זה לא אומר שאנשים לא יהיו פעילים, אבל צמצמנו את הסיכון הביטחוני. בחרנו אנשים שנוכל לעמוד באתגר הביטחוני ששחרורם מציב". לדבריו על מחציתם של המשוחררים ליהודה ושומרון יוטלו מגבלות תנועה, איסור יציאה מהארץ, ומגבלות נוספות.

תגובת חמאס

7. ב-11 באוקטובר 2011 נשא ח'אלד משעל, ראש הלשכה המדינית של חמאס נאום לרגל החתימה על ההסכם. הנאום שודר בארבעת ערוצי הטלוויזיה הפלסטינים המרכזיים: אל אקצא, אלקדס, הטלוויזיה הפלסטינית (של הרשות) ופאלי-טודי.

ח'אלד משעל נושא נאום (פלסטיין-אינפו, 11 באוקטובר)

8. להלן עיקרי נאום של ח'אלד משעל:

א. בפתח נאום דיווח ח'אלד משעל כי לאחר חמש שנים של מו"מ קשה בתיווך מצרי הושג הסכם חילופין. לדבריו תמורת גלעד שליט ישוחררו 1000 אסירים פלסטינים ועוד 27 אסירות, בשני שלבים. בשלב הראשון ישוחררו 450 אסירים תוך שבוע ובשלב השני, שיבוצע תוך חודשיים ממועד ביצוע השלב הראשון, ישוחררו 550 אסירים נוספים.

ב. **העסקה מהווה "הישג גדול" לחמאס, "בכמות ובאיכות"**. משעל השתבח בכך שלאחרי העסקה לא תשארנה עוד אסירות בבתי כלא ישראלים. על מנת להמחיש את גודל ההישג ציין ח'אלד משעל כי בקרב 450 האסירים שישוחררו בשלב הראשון נכללים 315 אסירים שנשפטו למאסרי עולם, חלקם למאסר עולם אחד חלקם לעשרה מאסרי עולם. אסירים נוספים שישוחררו נדונו לתקופות מאסר ארוכות של עשרות שנים.

ג. **העסקה ממחישה את אחדות העם הפלסטיני ומהווה "הישג לאומי" פלסטיני.** ברשימת האסירים המשוחררים כלולים גם **אסירים מהגדה, הרצועה, ירושלים, ישראל** (שטח "1948"), **רמת הגולן והפזורה הפלסטינית.** היא כוללת את **כל הפלגים** (קרי, את כל ארגוני הטרור הפלסטינים) ולא רק את אלו שלקחו בשני את גלעד שליט.

ד. בנימה אפולוגטית ציין ח'אלד משעל כי חמאס לא הצליחה לכלול בעסקה את כל 8000 האסירים ולפיכך "אושרנו מהול בכאב ובעצב". אולם ההסכם שהושג הינו מה שניתן היה לכפות על ישראל תמורת חייל שבוי אחד. **משעל הדגיש כי חמאס מתחייבת להמשיך במאמצייה לשחרר את שאר האסירים הפלסטינים שבבתי הכלא הישראליים: "מי שמשחרר 1027 [אסירים] ישחרר 8000 אסירים..."**

ה. לקראת סוף נאומו הודה ח'אלד משעל לאלו שסייעו בהשגת ההסכם ובתוכם גדודי עז אלדין אלקסאם של חמאס ושאר הארגונים שנטלו חלק בפעולה בה נשבה גלעד שליט; **מצרים ומנגנון הביטחון הכללי שלה**, אשר לדברי ח'אלד משעל "מילא חובה לאומית"; מדינות ואישים שסייעו בהשלמת העסקה ובפרט **קטר, תורכיה, סוריה**. בסיום הרשימה הודה ח'אלד משעל גם למתווך הגרמני.

9. אישים נוספים בחמאס שבו והציגו את ההסכם כ"הישג היסטורי", כ-"ניצחון גדול" ל"התנגדות הפלסטינית" (קרי, ארגוני הטרור), וכ"תבוסה ניצחת" לישראל. **אסמאעיל הניה**, רש ממשל החמאס, מסר כי שוחח עם המדריך הכללי של האחים המוסלמים במצרים, שברך את הפלסטינים לרגל הרגע ההיסטורי (ערוץ אלקדס, 11 באוקטובר).

10. **אבו עטאיה**, דובר הזרוע הצבאית של ועדות ההתנגדות העממית חטיבות צלאח אלדין, מסר כי חטיפתו של גלעד שליט לא תהיה האחרונה, אלא **אחריה תבואנה פעולות נוספות של חטיפת חיילים ישראלים** "עד שישוחררו כל האסירים בבתי הכלא הישראליים" (אתר ועדות ההתנגדות העממית).

המונים בעזה, בתוכם נושאי נשק, נושאי דגלי חמאס חוגגים את שחרורם הצפוי של המחבלים הפלסטינים לאחר פרסום הידיעות על העסקה (פלסטין-אינפו, 11 באוקטובר)

תגובת הרשות הפלסטינית

11. **אבו מאזן**, המבקר בדרום אמריקה, בירך על ההסכם וציין כי הפלסטינים ציפו לו זמן ארוך. הוא הביע תקוותו שכל האסירים הפלסטינים ישוחררו מבתי הכלא הישראליים והביע הערכה למאמצי התיווך של מצרים (אלחיאית אלג'ידידה, 12 באוקטובר 2011).

12. **יאסר עבד אלרבה**, מזכיר הוועד הפועל של אש"פ, הדגיש כי שביתת הרעב של האסירים הפלסטינים ופעולות התמיכה בהם תרמו להוצאת העסקה אל הפועל. הוא ברך את כל

הארגונים שהשתתפו במימוש העסקה (בלי לציין במפורש את חמאס) ואת מצרים ואירופה
(ערוץ הטלוויזיה של הרשות הפלסטינית, 11 באוקטובר).